

'Edereen is gelijk op Hillig Meer, zeker in de dood'

VERSTILD TUSSEN EEUWIG GROEN

Gekromde berken lijken te kreunen in de ijskoude lucht. Aan hun voeten ritselt het zachtjes; op de bodem hebben takken en twijgjes een natuurlijk mikado opgericht, waartussen egeltjes rommelen en kleine mezen hippen. Verder geen kik. Geen ander geluid dan onze stappen over het bospad, een bed van lariksnaalden. Als een goudgele loper naar de eindbestemming van Hillig Meer: eeuwige rust.

TEKST JOLANDA DE KRUYF | FOTOGRAFIE JDK, MARC HESP, INGE DIJKINGA

Wat een mooie dag voor de dood
Hier is niets wat droevig stemt; de atmosfeer ademt opkomst en verval in één teug, en er heerst volstrekte harmonie. Riet-sigaren wiegen ritmisch op het water. De jonge ochtend heeft een kunstwerk van berijpte spinnenwebben gehaakt, tussen bloemen waar al lang de bloei uit is. Ze mogen er zijn, hier heeft Moeder Natuur een streep voor. Kijk toch, 't is hartje winter en we dwalen gewoon langs diepgroene coulissen; hagen van spar en den, brem, rododendron. Een woud van evergreens. Nooit was die naam zo toepasselijk als hier, op de natuurbegraafplaats tussen de driehoek Rolde, Gieten en Eext. Groen voor altijd. En ergens diep van binnen blijft BLØF maar zingen van *de grond, het gras, de wegen naar de horizon die trilt. De tijd is hier de ruimte, de diepte hier is wild. De onzin en de noodzaak, ze naderen de grens. De liefde van één mens, was mij genoeg.* En liefde ligt hier. Genoeg voor de eeuwigheid.

BOVEN
Een graf-
heuvel in de
winter

TROOSTENDE KRACHT

‘Wij geloven in de troostende kracht van de natuur,’ had Dolf van der Weij kort daarvoor gezegd, aan de koffie in het ontvangsthuis aan de overkant. Een plek waar onregelmatig verdriet wordt gedeeld, waar nabestaanden elkaar ontmoeten, herinneringen aan geliefden openslaan en dichtklappen. Maar het landhuis – ecologisch en duurzaam verantwoord gebouwd – is tegelijk een heerlijke plek die voelt als thuishkomen. Waar gasten als vanzelf worden opgenomen in de stemmige setting, zich aan alle kanten omringd weten met natuurlijke materialen. Robuust hout en zacht karton, gedroogde zaden, bessen, zwammen. Er zijn zitjes, een vleugel staat in de hoek. Er is volop ruimte voor afscheid met rituelen, verhalen, muziek. En dan dat uitzicht op grote hoogte; het is een weergaloos panorama over de boomtoppen en langs de zichtlijnen van Landgoed Heidehof (169 hectare), met daarop een hoofdrol

Een plek waar herinneringen aan geliefden openslaan en dichtklappen

BOVEN
Het ecologische en duurzaam verantwoord gebouwd landhuis.

ONDER
Dolf van der Weij en Annetje Braat, de grondleggers van de natuurbegravingplaats

voor de natuurbegravingplaats. Dolf van der Weij (78) en zijn vrouw Annetje Braat (67) zijn de grondleggers van dit fraais. Het was in de jaren negentig dat ze een geschikte locatie zochten om “iets” te doen met duurzaam natuurbeheer en hier, in Drenthe neerstreken. Op Landgoed Heidehof. Het gevoel “daar moeten we iets mee” was meteen heel sterk. Hillig Meer (“Heilig Meer”) is nu met z’n 33 hectare niet alleen de grootste natuurbegravingplaats in Nederland, het is ook een zeer historische gedenkplek die een eeuwenoude traditie van begraven kent. Meer dan vijfduizend jaar geleden werden op deze grond al mensen “ter aarde besteld”, zo blijkt uit acht aangetroffen grafheuvels op het terrein, en een

Drents hunebed in directe nabijheid. Die grafheuvels hebben Dolf en Annetje geïnspireerd. Ze lieten archeologen en geologen “los” op het landgoed dat ligt bezaaid met sporen uit een rijk verleden. De onderzoekers stuitten er op het dubbelgraf van een jonge vrouw en haar kind van vier. Moeder en dochter lagen in foetushouding en zijn naar het Drents Museum in Assen overgebracht. De vondst emotioneerde Annetje, en bij haar begon sterk het verlangen te groeien naar een plek waar ouders hun verloren kinderen konden gedenken. Dat was de aanzet. Een deel van Hillig Meer is nu ook gereserveerd voor kinderen, maar het idee groeide uit tot een volwaardige “groene begravingplaats”. Voor iedereen. ▶

EXCLUSIEF VOOR NOORDERLANDLEZERS

Speciaal voor lezers van Noorderland verzorgt Natuur-begraafplaats Hillig Meer deze winter een drietal bijzondere rondleidingen over het landgoed. Op 7 februari staat een natuurwandeling op het programma, op 21 februari een spirituele wandeling en op 28 februari een wandeling langs historische plekken. Deze tochten zijn gratis toegankelijk en duren ongeveer van 9.30 tot 12.00 uur. Opgave is mogelijk via de mail info@hilligmeer.nl of kijk voor meer informatie op de site: www.hilligmeer.nl/noorderland.

EEN VREDIGE SERENITEIT

Eeuwigdurende grafrust. Dat is in deze vluchtige tijd een zeldzame luxe. 'Het is een prettige wetenschap voor veel mensen dat de graven nooit worden geruimd,' beseft Marc Hesp, werkzaam bij Hillig Meer, 'maar zo beschermen we de natuur ook heel bewust. Het betekent dat er niets wordt verstoord. Nooit.'

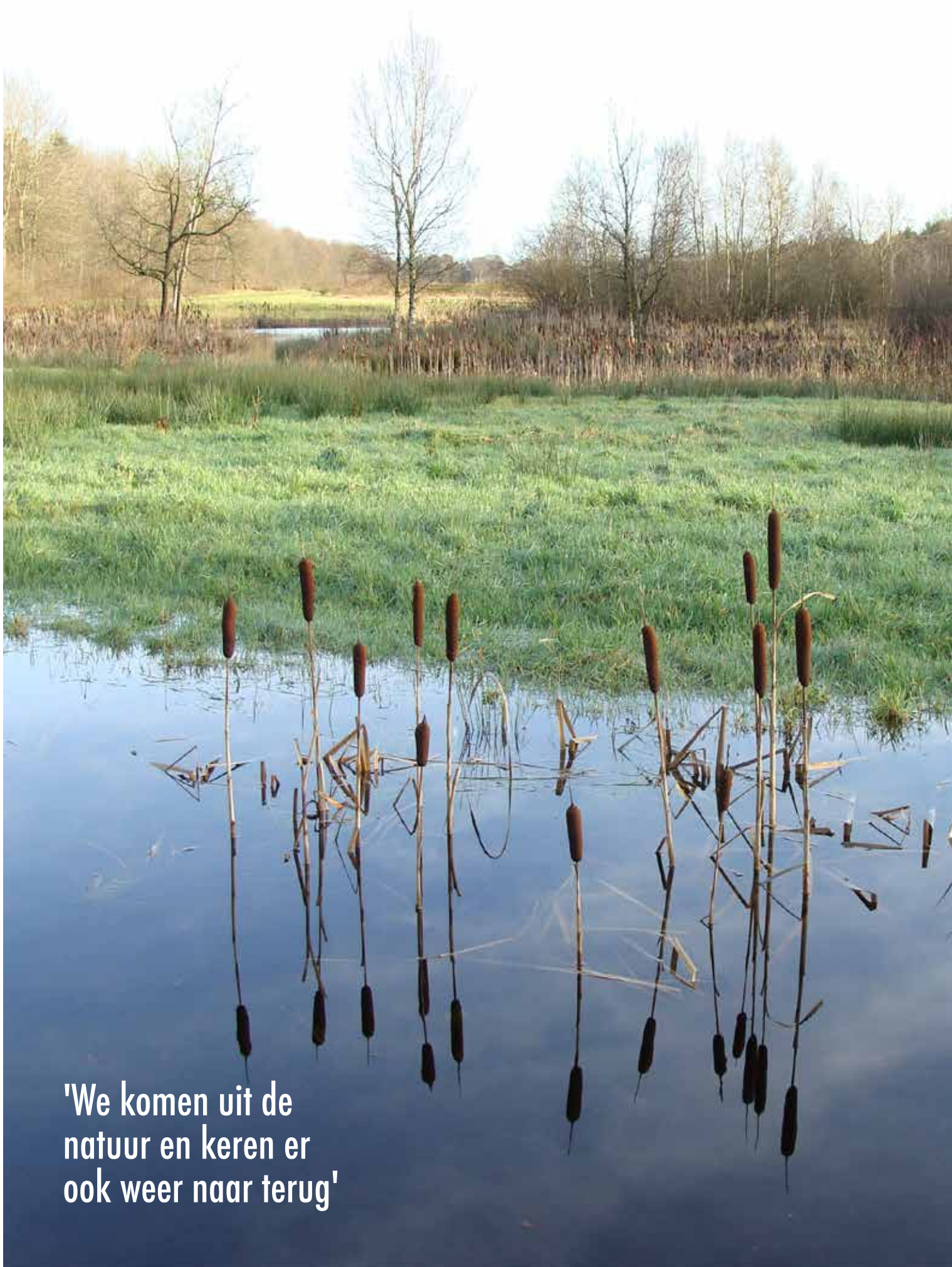
In een deel van dat verstillde landgoed komt letterlijk geen mens. Daar krijgen bijzondere flora en fauna de ruimte en bestaat nog een grote dassenburcht. De natuurbegraafplaats is vrij toegankelijk, ook worden er op gezette tijden

groepswandelingen georganiseerd. In het spoor van onze voorouders. Zo liggen er nog tracés van middeleeuwse zandwegen, verbindingen tussen Rolde en Gieten. En er zijn recentere sporen zichtbaar in het landschap, zoals de lijn Assen-Stadskanaal waarover niet eens zo gek lang geleden nog de stoomtrein hakkepufte. Wat tijdens die wandelingen opvalt, is de rust die over deelnemers valt, een vredige sereniteit. 'Sommige mensen vinden begraafplaatsen macaber, maar veel anderen zoeken ze juist graag op. Ook op vakantie, in het buitenland. Het zijn plekken die iets met je doen.'

BOVEN
Alleen
(kleine)
Drentse
zwerfkeien of
boomschijven
zijn als grafmonument
toegestaan,
hier gaan ze
als het ware
op in de
natuur

Dolf zegt: 'Het lijkt alsof je "gewoon" door een mooi stuk natuur wandelt, met een grote variatie aan landschappen.' Soberheid is troef op het terrein, een heel bewuste keus. Afwijkende elementen zijn er eigenlijk niet. Geen zuilen, zerken, zelfs geen bewegwijzering. Alleen Drentse zwerfkeien, bescheiden van grootte, paaltjes voor gereserveerde plaatsen en platte houten schijven met daarin een inscriptie. 'Dat hout vergaat uiteindelijk óók. En dat is juist wat veel natuurvrienden zo aanspreekt aan deze plek,' weet Dolf. 'We komen allemaal uit die natuur en keren er ook naar terug. *Ashes to ashes.*' ▶

'We komen uit de
natuur en keren er
ook weer naar terug'

RITUELEN EN CEREMONIES

Wie er vatbaar voor is, voelt hoe sterk spiritualiteit in de lucht hangt op Hillig Meer. Niet voor niets een “heilige” plek, vernoemd naar het ven dat centraal op de natuurbegraafplaats ligt. Da’s niet zomaar een watertje: deze pingoruïne is een overblijfsel van de laatste ijstijd en ontstaan toen het ijs begon te smelten. Het landgoed telt er meerdere. In de directe omgeving zijn, in de jaren vijftig van de vorige eeuw, ook de restanten gevonden van het bekende tempeltje van Barger-Oosterveld, dat een rol speelde bij rituelen en ceremonies in het veen. Uit de jaarringen in het hout was af te lezen dat het bouwwerkje uit 1470 voor Christus stamde. Een replica van dat tempeltje krijgt een ereplaats op de belvedere aan de oostkant van Hillig Meer, een bijzonder uitkijkpunt. Ceremonies zijn belangrijk bij het afscheid. In de Rituele Plantentuin heeft Annetje

BOSKAPEL

Een afscheidsceremonie onder de blote hemel, in een liefdevolle kring tussen de evergreens. Dat kan bij uitstek “in” de boskapel, een sfeervolle ruimte op een open plek in het bos. Eén grote boom liet hier het leven om deze karakteristieke ontmoetingsplaats te creëren; zijn stobbe staat nu als een altaar in het midden. Naar wens kan de kist hierop worden geplaatst. Eromheen staan naaldbomen gegroepeerd en houten bankjes gerangschikt.

ONDER
Bloemen
mogen al-
leen tijdens
een begrafenis
worden
neergelegd
voor de duur
van max. 2
weken, daar-
na zijn geen
bloemen of
voorwerpen
meer toege-
staan bij het
graf

alle kruiden en planten verzameld die wereldwijd een rol spelen bij rituelen rondom de dood.

De gewijde rust bleef al die tijd bewaard. Honderden, duizenden en zelfs vele tienduizenden jaren. Dolf vertelt van hun gletsjerkuil, ‘wel twee ijstijden geleden’, die ze op het landgoed aantroffen. De uitloper van een gletsjer uit Scandinavië schoof enorme hoeveelheden steen, zand, klei en leem voor zich uit. Zo ontstonden de hoge stuwwallen in het landschap en vormde zich onder meer de Hondsrug in Drenthe. ‘Het is nog steeds een plek vol kracht en energie,’ zegt Dolf. Annetje en hij maakten een spiraalpad van “hun” gletsjerkuil, voor meditatieve momenten. ‘Het pad gaat naar beneden, dus je volgt de loop van het water, rechtsover. En dat doet iets met mensen. Sommigen spreken van een diep gevoel waar ze niet eerder bij konden.’

EINDELIJK RUST

Enkele honderden mensen kozen al voor de eeuwigheid van Hillig Meer, sinds de ingebruikname in november 2012. Meneer Ing. Robert Johan Knook uit Drenthe was de eerste die er een prachtig plaats kreeg. Op een beschut plekje in het oude bos, als het

LINKS
Boska-
pel, een
liefdevolle
kring tussen
evergreens

ware omarmd door drie hoge lariksen. Zijn nabestaanden kozen er bewust voor. Veel mensen komen bij leven al een kijkje nemen. 'Mooi om de plek te kennen. Het geeft rust als je een plaats gevonden hebt waar je je goed bij voelt,' horen Marc en zijn collega's vaak. 'Oh heerlijk, eindelijk' is ook een veelgehoorde verzuchting. 'Die ervaring van rust,' zegt Dolf, 'dat de dingen goed geregeld zijn, dat de kinderen er later niet mee hoeven te zitten.'

Natuurlijk is Hillig Meer een bedrijf dat rendabel moet draaien, maar wel een met een sterk ideële doelstelling, met hart voor de natuur.

Die visie wordt tot in de details doorgevoerd. Zo zijn alleen natuurlijke grafmaterialen toegestaan. Hou (van het landgoed, dus duurzaam) voor biologisch afbreekbare kisten, vastgezet met deuvels (houtpluggen). Geen metaal of verf, geen milieuvriendelijke lijmsorten. 'Maar er worden ook alternatieven gebruikt,' vertelt Dolf,

'lijkwades van linnen, een constructie van wilgentenen, bamboe of bananenbladeren.'

Uit datzelfde milieuoogpunt is Hillig Meer pertinent geen strooiveld. In menselijke asresten blijven namelijk zware metalen achter die funest zijn voor de vitaliteit van de bodem. Strooigraven zijn er wel; de as van de overledene wordt dan rechtstreeks in de aarde, heel diep onder de humuslaag gelegd en zo op een mooie, respectvolle manier aan de aarde toevertrouwd. Voor Dolf en Annetje is het allesbehalve eng. 'De dood maakt onderdeel uit van het leven.' Ze hebben zelf "lang geleden" al een persoonlijk lievelingsplekje uitgezocht op Hillig Meer. Voor als het zover is. Een mooi hoekje, maar net zo mooi als andere hoekjes, want vipplaatsen zijn er niet. Alle mensen worden – ook letterlijk – op gelijke hoogte begraven. 'Tedereen is hier gelijk, zeker in de dood.' ☺

